

TEMEL YATIRIM RİSKLERİ VE RİSKLERİN ÖLÇÜMÜ

Yatırımcılar, Fon'a yatırım yapmadan önce Fon'la ilgili temel yatırım risklerini değerlendirmelidirler. Fon'un maruz kalabileceği temel risklerden kaynaklanabilecek değişimler sonucunda Fon birim pay fiyatındaki olası düşüşlere bağlı olarak yatırımlarının değerinin başlangıç değerinin altına düşebileceğini yatırımcılar göz önünde bulundurmalıdır.

Fonun maruz kalabileceği risklerin ölçümünde kullanılan yöntemler şunlardır:

Fonun yatırım stratejisi ile yatırım yapılan varlıkların yapısına ve risk düzeyine uygun bir risk yönetim sistemi oluşturulmuştur.

Piyasa Riski: Fon portföyünün maruz kaldığı piyasa riski, "Riske Maruz Değer (RMD)" yöntemiyle ölçülmektedir.

RMD, fon portföy değerinin normal piyasa koşulları altında ve belirli bir dönem dahilinde maruz kalabileceği en yüksek zararı belirli bir güven aralığında ifade eden değerdir. RMD yönteminde tarihsel simülasyon yöntem tercih edilerek, %99 güven düzeyinde, 20 iş günü elde tutma süresi varsayımı altında hesaplama yapılır. Hesaplama en az 250 iş gününü kapsayacak şekilde gözlem süresi belirlenir. Ancak olağan dışı piyasa koşullarının varlığı halinde gözlem süresi kısaltılabilir. RMD hesaplamalarına fon portföyünde yer alan tüm varlık ve işlemler dahil edilir. Türev araçlardan kaynaklanan riskler de bu kapsamda dikkate alınır.

Karşı Taraf Riski: Borsa dışında taraf olunan türev araç ve swap sözleşmelerinin Rehber'in 4.2.7. no'lu bölümünde yer alan şartları sağlaması zorunludur. Portföye dahil edilen borsa dışında taraf olunan türev araç ve swap sözleşmeleri nedeniyle maruz kalınan karşı taraf riski, piyasaya göre ayarlama (mark to market) yöntemiyle hesaplanır ve fon toplam değerinin %10'unu aşamaz. Gün sonunda fon portföyünde bulunan kaldıraç yaratan işlemlerden pozisyon büyüklüğü negatif olan değerler dikkate alınmaz.

Likidite Riski: Fon portföyünde yer alan finansal varlıkların belirli bir dönemdeki ortalama işlem hacimleri, piyasanın ortalama işlem hacmine oranlanarak her bir varlık bazında likidite katsayısı, fon portföyünde yer alan varlıkların likidite katsayıları ve ağırlıkları kullanılarak hesaplanır.

Fon Portföyündeki Varlık ve İşlemlerin Değerleme Esasları

Değerleme esaslarına ilişkin olarak, Finansal Raporlama Tebliği uyarınca TMS/TFRS dikkate alınarak Kurucu yönetim kurulu kararı ile belirlenen değerleme esasları aşağıdaki gibidir:

Portföye alınan varlıklar alım fiyatlarıyla kayda geçirilir. Yabancı para cinsinden varlıkların alım fiyatı satın alma günündeki yabancı para cinsinden değerinin TCMB döviz satış kuru ile çarpılması suretiyle bulunur. İlgili varlığın TCMB tarafından alım satıma konu olmayan bir para cinsinden olması durumunda ise veri sağlayıcı Bloomberg'in ilgili sayfalarından alınan döviz satış fiyatları kullanılır. Söz konusu para birimi için Bloomberg'in ilgili sayfalarından Türk Lirası cinsinden fiyat elde edilemiyor ise kullanılacak kur "çapraz kur" şeklinde hesaplanır.

Genel Esaslar:

Alış tarihinden başlamak üzere portföydeki varlıklardan;

a) Borsada işlem görenler değerlendirme gününde borsada oluşan en son seans ağırlıklı ortalama fiyat veya oranlarla değerlendirilir. Şu kadar ki, kapanış seansı uygulaması bulunan piyasalarda işlem gören varlıkların değerlemesinde kapanış seansında oluşan fiyatlar, kapanış seansında fiyatın oluşmaması durumunda ise borsada oluşan en son seans ağırlıklı ortalama fiyatlar kullanılır.

b) Borsada işlem görmekle birlikte değerlendirme gününde borsada alım satıma konu olmayan paylar son işlem tarihindeki borsa fiyatıyla; borçlanma araçları, ters repo ve repolar son işlem günündeki iç verim oranı ile değerlendirilir.

c) Fon katılma payları, değerlendirme günü itibarıyla en son açıklanan fiyatları esas alınarak değerlendirilir.

d) Vadeli mevduat, bileşik faiz oranı kullanılarak tahakkuk eden faizin anaparaaya eklenmesi suretiyle değerlendirilir.

e) Yabancı para cinsinden olanlar, TCMB tarafından ilgili yabancı para için belirlenen döviz alış kuru ile değerlendirilir. İlgili varlığın TCMB tarafından alım satıma konu olmayan bir para cinsinden olması durumunda ise veri sağlayıcı Bloomberg'in ilgili sayfalarından alınan döviz alış fiyatları kullanılır. Söz konusu para birimi için Bloomberg'in ilgili sayfalarından Türk Lirası cinsinden fiyat elde edilemiyor ise kullanılacak kur "çapraz kur" şeklinde hesaplanır.

Yabancı Para ve Sermaye Piyasası Araçları ve Yurtdışında İşlem Gören Para ve Sermaye Piyasası Araçları:

Borsada işlem gören yabancı yatırım araçları ve yurt dışı borsalarda işlem gören yatırım araçları için Türkiye Saati ile (TSİ) 17:30'a kadar söz konusu yatırım aracının işlem gördüğü borsa kapanmış ise yukarıda belirtilen esaslara uygun olarak değerlendirme yapılır. TSİ 17:30'a kadar söz konusu yatırım aracının işlem gördüğü ilgili borsa kapanmamış ise aşağıda yer alan değerlendirme esasları uygulanacaktır:

a) "Yabancı Borçlanma Araçları" ve "Eurobond" değerlemesinde, Bloomberg veri dağıtım ekranlarında TSİ 16:15-16:45 arasında açıklanan temiz fiyat üzerinden alış ve satış kotasyonlarının ortalamasına (mid fiyat), birikmiş olan kupon faizinin eklenmesi ile hesaplanmış kirli fiyat baz alınır. Şu kadar ki; bu kirli fiyat kullanılarak menkul kıymetin iç verim oranı bulunur ve iç verim oranı kullanılarak ilgili menkul kıymetin değerlendirme fiyatına ulaşılır. Alış veya satış kotasyonu bulunmaması durumunda veya tam iş günü olmayan günlerde ise değerlemede kullanılacak fiyat, bir önceki iş günü değerlendirme kullanılan fiyatının ertesi iş gününe iç verimle iletilmesiyle bulunur.

b) "Yabancı Ortaklık Payı", "Yabancı Borsa Yatırım Fonu Katılma Payları", "Yabancı Yatırım Ortaklığı Payları", "Amerikan ve Global Depo Sertifikaları'nın (ADR/GDR) değerlendirilmesinde, Bloomberg veri dağıtım ekranlarından TSİ 17:30-18:00 saatleri arasında alınan Volume Weighted Average Price (VWAP) (İşlem Hacmi Ağırlıklı Ortalama Fiyat) kullanılacaktır. Değerleme günü fiyat geçmemesi halinde veya tam iş günü olmayan günlerde bir önceki iş günü kullanılan değerlendirme fiyatı kullanılır.

c) “Yabancı Organize Piyasalarda İşlem Gören Opsiyonlar ve Vadeli İşlem Sözleşmeleri”nin değerlemesinde, Bloomberg veri dağıtım ekranlarından TSİ 17:30- 18:00 saatleri arasında alınan fiyatlar kullanılacaktır. Değerleme günü borsada işlem geçmemesi halinde veya tam iş günü olmayan günlerde bir önceki iş günü kullanılan değerlendirme fiyatı kullanılır.

d) Ancak, olağanüstü durumların meydana gelmesi durumunda veya yaz/kış saati uygulamaları nedeniyle Kurucu Yönetim Kurulu kararı ile değerlemede kullanılacak fiyatlar yukarıda yer alan saatler dışında da Bloomberg veri dağıtım ekranlarından ya da farklı veri dağıtım kanallarından alınabilir.

Borsa Dışı Repo ve Ters Repo Sözleşmeleri:

Borsa dışı repo-ters repo sözleşmelerinde değerlendirme ilgili sözleşmede belirlenen faiz oranı iç verim oranı olarak kullanılarak değerlendirme yapılır.

Borsa Dışı Türev Araç ve Swap sözleşmelerine ilişkin değerlendirme:

Borsa dışı türev araç ve swap sözleşmelerinin değerlemesinde güncel fiyat kullanılır. Portföye alım aşamasında borsa dışı forward, opsiyon ve swap sözleşmelerinde güncel fiyat olarak karşı taraftan alınan fiyat kotasyonu kullanılır.

Alış tarihinden başlamak üzere portföydeki borsa dışı türev araç ve swap sözleşmelerinin değerlemesinde,

Borsa dışı opsiyon sözleşmelerinde güncel fiyat olarak karşı taraftan alınan değerlendirme fiyatı kullanılır. Borsa dışı opsiyon sözleşmeleri için fonun fiyat açıklama dönemlerinde; değerlemede kullanılmak üzere güncel piyasa fiyatının bulunmadığı durumlarda ve karşı taraftan değerlendirme fiyatı alınamadığı durumlarda teorik fiyat hesaplanarak değerlendirme yapılır. Teorik fiyat, Black&Scholes modeli, Binomial model veya Monte-Carlo simülasyonu gibi genel kabul görmüş yöntemlerden, opsiyon sözleşmesinin yapısına ve dayanak varlığa uygun olanı kullanılarak hesaplanır. Hesaplama için opsiyon sözleşmesinin yapısına ve dayanak varlığa göre Bloomberg OVML, Bloomberg OVME sayfaları ya da uygun görülebilecek diğer hesaplama araçları/yazılımları kullanılacaktır. Bu yöntemlerle elde edilen ve 100 baz puanlık yüzdesel prim alış/satış kotasyonu varsayımı ile hesaplanan alış (bid) veya satış (ask) fiyatı kullanılacaktır. Değerlemede, dayanak varlığın spot fiyatı olarak 5.5.1. maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen fiyatlar kullanılır. Farklı ve daha karmaşık yapıda opsiyonların kullanılması ya da değerlendirme için oluşabilecek diğer unsurlar durumunda ise, değerlendirme için en uygun yöntem kullanılacaktır.

Borsa dışı forward sözleşmelerinde ve borsa dışı döviz swap sözleşmelerinde güncel fiyat olarak dayanak varlığın spot fiyatı baz alınarak hesaplanan teorik fiyat kullanılarak değerlendirme yapılır. Teorik fiyat, dayanak varlığın 5.5.1. maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen spot fiyat kullanılarak, değerlendirme günü ile forward işlemin vade tarihi arasındaki gün sayısı ve ilgili para birimlerinin piyasa faiz oranları kullanılmak suretiyle hesaplanır. Şu kadar ki, dayanak varlığı döviz olan bu tarz işlemlerde veri sağlayıcı Bloomberg’in ilgili sayfalarından forward

değerleme için hesaplanan değerler veya uygun görülen benzer ilgili programlardan forward değerleme için hesaplanan değerler güncel fiyat olarak kullanılır.

Borsa dışı diğer swap sözleşmelerinde güncel fiyat olarak karşı taraftan alınan fiyat kullanılır. Borsa dışı diğer swap sözleşmeleri için fonun fiyat açıklama dönemlerinde; değerlemede kullanılmak üzere güncel piyasa fiyatının bulunmadığı durumlarda ve karşı taraftan fiyat alınamadığı durumlarda teorik fiyat hesaplanarak değerleme yapılır. Şöyle ki, swap sözleşmeleri nitelik açısından pek çok farklı form altında yapılabileceğinden, swap sözleşmelerin değerlemesine esas teşkil eden yerel faiz, yabancı para cinsinden döviz, döviz kurları ya da diğer değerleme faktörleri hakkındaki bilgiler belgelendirilecek olup, teorik fiyat hesaplamasında, sözleşmenin konusuna göre tahvil fiyatlaması yöntemi (IRR), FRA (Forward Rate Agreement) yöntemi gibi bugünkü değer hesaplama yöntemleri ile sözleşmelerin niteliğine uygun diğer genel kabul görmüş teorik fiyatlama yöntemleri kullanılacaktır.

Dayanak varlığı/varlıkları para birimi olan borsa dışı forward, opsiyon ve swap sözleşmelerinde değerlemede ilgili para biriminin spot fiyatı olarak değerlemedeki işlem yönüne göre TCMB Döviz Satış Kuru veya TCMB Döviz Alış Kuru kullanılır. İlgili para biriminin TCMB tarafından alım satıma konu olmayan bir para birimi olması durumunda ise işlem yönüne göre veri sağlayıcı Bloomberg'in ilgili sayfalarından alınan döviz alış veya döviz satış fiyatları kullanılır. Söz konusu para birimi için Bloomberg'in ilgili sayfalarından Türk Lirası cinsinden fiyat elde edilemiyor ise kullanılacak kurlar "çapraz kur" şeklinde hesaplanır.

Borsa dışında taraf olunacak sözleşmelere ilişkin olarak aşağıdaki esaslara uyulur:

Risk Yönetimi Birimi tarafından borsa dışı türev araç sözleşmelerinin "adil bir fiyat" içerip içermediği ve sözleşmelerin portföye dahil edilmesinden sonra karşı taraftan alınan fiyatın uygunluğu, opsiyon sözleşmeleri için Black&Scholes modeli, Binomial model veya Monte-Carlo simülasyonu gibi genel kabul görmüş yöntemler kullanılarak, forward sözleşmeleri için dayanak varlığın 5.5. maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen spot fiyat kullanılarak, değerleme günü ile forward işlemin vade tarihi arasındaki gün sayısı ve ilgili para birimlerinin piyasa faiz oranları kullanılarak, swap sözleşmeleri için sözleşmenin konusuna göre tahvil fiyatlaması yöntemi (IRR), FRA (Forward Rate Agreement) yöntemi gibi bugünkü değer hesaplama yöntemleri ile sözleşmelerin niteliğine uygun diğer genel kabul görmüş teorik fiyatlama yöntemleri kullanılarak ve Kurucu yönetim kurulu tarafından kabul edilmiş Risk Yönetim Prosedürü dahilinde kontrol edilir. Kontrollerde kullanılan teorik fiyat hesaplama yöntemlerine ilişkin esaslara ve dayanak varlık spot fiyatlarının belirlenmesine ilişkin esaslara işbu izahnamenin 5.5. maddesinde yer verilmiştir.

Borsa dışı opsiyon sözleşmelerine ilişkin olarak, karşı tarafının verdiği kotasyon ile Risk Yönetim Birimi tarafından hesaplanan fiyat karşılaştırılır. Verilen kotasyon ile hesaplanan fiyat arasındaki farkın fon aleyhine %20'den fazla olması durumunda, sözleşmenin karşı tarafının kotasyonunu hesaplanan fiyat yönünde %20 farkın altına çekecek şekilde güncellemesi istenir. Karşı taraftan alınan son fiyatın belirlenen %20'lik limitin dışında kalması durumunda, Risk Yönetimi Birimi tarafından Yönetim Kurulu bilgilendirilir ve yönetim kurulunun kararı ile alınan son fiyat üzerinden işlem gerçekleştirilir ve değerlemede bu fiyat kullanılır. Belirtilen yazılı ve gerekçeli bilgilendirme elektronik ortamda hazırlanabilir.

Borsa dışında taraf olunacak repo-ters repo sözleşmelerinin herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şekilde objektif koşullarda yapılması ve adil bir fiyat içermesi zorunludur. Bu bakımdan borsa dışında taraf olunacak repo-ters repo sözleşmelerinin faiz oranlarının borsada işlem gören benzer vade yapısına sahip sözleşmelerin faiz oranlarının dikkate alınarak belirlenmesi esastır. Borsa dışında taraf olunan repo-ters repo sözleşmelerinin herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şekilde objektif koşullarda yapılmasının ve adil bir fiyat içermesinin güvence altına alınması için BİST Borçlanma Araçları Piyasası Repo-Ters Repo Pazarı'nda aynı gün ilgili vadede gerçekleşen ortalama faiz oranı ile %20'lik bir bant içerisinde kalmasına dikkat edilir. İlgili vadede işlem geçmemesi halinde, Türkiye Bankalar Birliği tarafından ilan edilen Türk Lirası referans faiz oranı uygulamasında ilan edilen sabitleme oranları dikkate alınarak ilgili vade için doğrusal yakınsama yöntemi ile teorik faiz oranı elde edilir. Hesaplanan teorik faiz ile işlem yapılan faiz arasında %20'den fazla fark olmaması şartı aranır. Arızı durumlar nedeniyle gerçekleştirilmesi gereken işlemlerde Risk Yönetimi Birimi'nin görüşü alınarak işlem gerçekleştirilebilir. Borsa dışında taraf olunacak repo-ters repo sözleşmelerinin adil fiyat içerdiğinin kontrolü Risk Yönetimi Birimi tarafından yapılır.